

Pr. 57/06.02.23
CEB, CEM

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛDOVA

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2/4764 din 22.03.2023

La nr. 57 din 06.03.2023

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege cu privire la transmiterea cu titlu gratuit a unui bun imobil (din proprietatea publică a statului în proprietatea Bisericii Creștine Autonome Locale din cadrul Patriarhiei Române Mitropolia Basarabiei Exarhat al Plaiurilor).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Digitally signed by Rusu Iulian
Date: 2023.03.22 17:23:35 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Iulian RUSU

Ex: CURMEI Vadim, Tel. 022/257-308

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	656
"23"	03 2023
Ora	

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO23/8607 din 22.03.2023

la proiectul de lege cu privire la transmiterea cu titlu gratuit a unui bun imobil (din proprietatea publică a statului în proprietatea Bisericii Creștine Autonome Locale din cadrul Patriarhiei Române Mitropolia Basarabiei Exarhat al Plaiurilor)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul Republicii Moldova, iar autor nemijlocit este un grup de Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pe pagina web oficială a Parlamentului Republicii Moldova, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul la proiectul prenotat al părților interesate pentru a

putea prezenta sau expedia recomandări pe marginea proiectului.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit art.1 din proiectul legii - *„Se permite, prin derogare de la art.8 alin.(1) din Legea nr.1530/1993 privind ocrotirea monumentelor și art.10 alin.(1) și (2) din Legea nr.121/2007 privind administrarea și deetatzarea proprietății publice, transmiterea cu titlu gratuit, din proprietatea publică a statului în proprietatea Bisericii Creștine Autonome Locale din cadrul Patriarhiei Române Mitropolia Basarabiei Exarhat al Plaiurilor, a bunului imobil, cu numărul cadastral 0100520.227.01, amplasat în mun. Chișinău, str. 31 August 1989, nr.78 (clădirea fostului Seminar teologic), cu păstrarea aspectului arhitectonic inițial al clădirii, fără drept de înstrăinare”.*

Totodată, potrivit art.2 din lege - dat fiind bunul imobil înscris în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat și are statut de monument de arhitectură de însemnătate națională - *„Biserica Creștină Autonomă Locală din cadrul Patriarhiei Române Mitropolia Basarabiei Eharhat al Plaiurilor va păstra, întreține și folosi bunul imobil în strictă conformitate cu cadrul normativ privind ocrotirea monumentelor și a prevederilor art.44 din Legea nr.125/2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie”.*

În nota informativă autorul menționează că *„Mitropolia Basarabiei a fost înregistrată oficial prin Ordinul nr.1651 din 30 iulie 2002 al Serviciului de Stat pentru problemele Cultelor depe lângă Guvernul Republicii Moldova, însă, fără reabilitarea acesteia în drepturile sale patrimoniale. Astfel, în scopul restabilirii în cea mai mică a echității istorice, se propune trasmiterea în proprietatea Mitriopoliei Basarabiei a bunului imobil cu numărul cadastral 0100520.227.01, amplasat în mun. Chișinău, str. 31 August 1989 nr.78 (clădirea fostului Seminar teologic)”.*

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

În nota informativă se menționează că *„în scopul restabilirii în cea mai mică măsură a echității istorice, se propune transmiterea în proprietatea Mitropoliei Basarabiei a bunului imobil cu numărul cadastral 0100520.227.01, amplasat în mun.Chișinău, str. 31 August 1989, nr.78 (Clădirea fostului seminar teologic)”.*

Totuși, dat fiind lipsa în nota informativă a unor referințe în ceea ce privește aplicabilitatea cadrului legal general, Legea nr.1225/1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, precum și a unei analize detaliate a condițiilor ce au determinat elaborarea unui proiect cu norme derogatorii de la normele generale, acesta riscă să distorsioneze aplicarea cadrului legal în domeniul reabilitării victimelor represiunilor politice.

Astfel, pentru excluderea interpretărilor privind promovarea unor norme divergente de la cadrul legal național, nota informativă urmează să conțină informații ample în măsură să demonstreze o coeziune și coerență cu cadrul legal în domeniu în vederea respectării interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de *„nota informativă care cuprinde:*

a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;

- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare".

Nota informativă stabilește condițiile ce au impus elaborarea proiectului, evidențiază elementele noi și finalitățile urmărite prin promovarea proiectului.

Examinând conținutul notei informative a proiectului supus expertizei se constată că aceasta întrunește condițiile menționate în art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

Cu toate acestea, nota nu conține o evaluare ex-ante a impactului unui proiect cu norme derogatorii de la cadrul legal general.

Astfel, proiectul, poate fi considerat de către unii subiecți ca fiind unul care tratează preferențial o categorie de subiecți, din considerentul lipsei unor referințe în nota informativă privind aplicabilitatea cadrului legal național în domeniul reabilitării victimelor represiunilor politice în special Legea nr. 1225/08.12.1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Una din condițiile importante ale etapei de elaborare este fundamentarea proiectului, nota informativă întocmită în acest scop urmând să conțină informații exhaustive și cât mai detaliate despre condițiile care au determinat elaborarea proiectului, inclusiv, în cazul dat, condițiile privind necesitatea derogării de la cadrul legal național.

În acest sens, deși scopul elaborării proiectului este unul bine conturat, considerăm că promovarea și aprobarea acestuia va putea fi apreciată de către unii participanți ai societății civile ca fiind un precedent judiciar, chiar dacă proiectul legii face parte din categoria actelor legislative de excepție, fapt care va impulsiona posibila înaintarea a solicitărilor de acest gen.

În acest context, autorul urmează să argumenteze într-un mod cât mai clar și transparent necesitatea promovării unui astfel de proiect de act normativ raportat la procedurile legale generale în vigoare (Legea nr.1225/1992), pentru a nu crea în viitor bază legală de multiple derogări de la legea generală.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

În nota informativă se menționează că: „Implementarea proiectului nu necesită alocarea de mijloace bugetare suplimentare”.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este

parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]
e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]
f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;
g) se evită tautologiile juridice;
h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]"

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

Cu toate acestea, normele proiectului sunt derogatorii de la cadrul legal național general, ceea ce necesită o justificare solidă în nota informativă.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul reglementează activitatea entităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în acesta.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -
Obiecție generală asupra proiectului -
<p>Obiecții:</p> <p>Centrul Național Anticorupție nu contestă faptul reabilitării unei persoane, victimă a represiunilor politice, însă, atrage atenția asupra modului de asigurare a exercitării acestui drept al persoanei prin prisma cadrului legal național în domeniu.</p> <p>Nota informativă anexată la proiect nu face referință la existența desfășurării anterior a procedurilor generale de asigurare a dreptului victimei represiunilor politice de a fi reabilitată, astfel, nefăcându-se referință la prevederile Legii nr.1225-XII din 08.12.1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice. Or, Legea nr.1225/1992 a fost adoptată în scopul reabilitării victimelor represiunilor, reintegrării lor în drepturile politice, sociale și cetățenești, compensării pagubelor materiale pricinuite, precum și lichidării altor consecințe ale samavolniciei regimului totalitar.</p> <p>Analizând proiectul, se constată că normele acestuia sunt derogatorii de la normele generale.</p> <p>În general, se poate menționa că normele care stabilesc anumite excepții (derogări de la norma generală)</p>

pot constitui riscuri de corupție prin promovarea și a altor proiecte de acest gen. În aceste condiții, la realizarea aceluiași scop de către subiecți diferiți urmează a fi aplicabil principiul tratării într-o manieră justă și echitabilă a tuturor solicitanților.

Deși scopul elaborării proiectului este unul bine conturat, considerăm că promovarea și aprobarea acestuia va putea fi apreciată de către unii participanți ai societății civile ca fiind un precedent judiciar, chiar dacă proiectul legii face parte din categoria actelor legislative de excepție, fapt care va impulsiona posibilă înaintare în viitor a solicitărilor de acest gen.

În concluzie, fără o notă de argumentare solidă, care să facă referință expresă la cauzele imposibilității aplicării cadrului juridic național în domeniul reabilitării represiunilor politice, eventuale bariere de ordin legislativ, etc., proiectul va crea un precedent care poate să impulsioneze solicitări de acest gen și din partea altor subiecți care pot să se afle într-o situație juridică similară.

Recomandări:

Propunem autorului completarea notei informative cu argumente care să analizeze condițiile elaborării proiectului de act normativ derogatoriu de la cadrul legal general.

Astfel, promovarea proiectului urmează să fie susținută de existența unui dialog constructiv cu autoritățile competente în domeniu pentru a identifica soluția viabilă și legală pentru a asigura implementarea scopului propus.

Totodată, autoritățile statului urmează să stabilească proceduri clare și transparente îndreptate spre consolidarea și perfecționarea sistemului instituțional și al cadrului legal în domeniul reabilitării victimelor represiunilor politice.

Factori de risc:

- Lacună de drept
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Potrivit art.1 din proiectul legii - „*Se permite, prin derogare de la art.8 alin.(1) din Legea nr.1530/1993 privind ocrotirea monumentelor și art.10 alin.(1) și (2) din Legea nr.121/2007 privind administrarea și deetatzarea proprietății publice, transmiterea cu titlu gratuit, din proprietatea publică a statului în proprietatea Bisericii Creștine Autonome Locale din cadrul Patriarhiei Române Mitropolia Basarabiei Exarhat al Plaiurilor, a bunului imobil, cu numărul cadastral 0100520.227.01, amplasat în mun. Chișinău, str. 31 August 1989, nr.78 (clădirea fostului Seminar teologic), cu păstrarea aspectului arhitectonic inițial al clădirii, fără drept de înstrăinare*”.

Totodată, potrivit art.2 din lege - dat fiind bunul imobil înscris în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat și are statut de monument de arhitectură de însemnătate națională - „*Biserica Creștină Autonomă Locală din cadrul Patriarhiei Române Mitropolia Basarabiei Eharhat al Plaiurilor va păstra, întreține și folosi bunul imobil în strictă conformitate cu cadrul normativ privind ocrotirea monumentelor și a prevederilor art.44 din Legea nr.125/2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie*”.

În nota informativă autorul menționează că „*Mitropolia Basarabiei a fost înregistrată oficial prin Ordinul nr.1651 din 30 iulie 2002 al Serviciului de Stat pentru problemele Cultelor de pe lângă Guvernul Republicii Moldova, însă, fără reabilitarea acesteia în drepturile sale patrimoniale. Astfel, în scopul restabilirii în cea mai mică a echității istorice, se propune trasmiterea în proprietatea*

Mitriopoliei Basarabiei a bunului imobil cu numărul cadastral 0100520.227.01, amplasat în mun. Chișinău, str. 31 August 1989 nr.78 (clădirea fostului Seminar teologic)".

Analizând proiectul, se constată că normele acestuia sunt derogatorii de la normele generale.

Centrul Național Anticorupție nu contestă faptul reabilitării unei persoane, victimă a represiunilor politice, însă, atrage atenția asupra modului de asigurare a exercitării acestui drept al persoanei prin prisma cadrului legal național în domeniu.

În acest sens, deși scopul elaborării proiectului este unul bine conturat, considerăm că promovarea unor norme derogatorii va putea fi apreciată de către unii subiecți de drept ca fiind un precedent judiciar ce poate impulsiona pe viitor solicitarea promovării unor proiecte similare, ținând cont de asigurarea aplicării principiului tratării într-o manieră justă și echitabilă a tuturor solicitanților având același obiect de reglementare.

Nota informativă anexată la proiect nu face referință la existența desfășurării anterior a procedurilor generale de asigurare a dreptului victimei represiunilor politice de a fi reabilitată, astfel, nefăcându-se referință la prevederile Legii nr.1225-XII din 08.12.1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice. Or, Legea nr.1225/1992 a fost adoptată în scopul reabilitării victimelor represiunilor, reintegrării lor în drepturile politice, sociale și cetățenești, compensării pagubelor materiale pricinuite, precum și lichidării altor consecințe ale samavolniciei regimului totalitar.

În final, considerăm că prevederile propuse urmează să fie sustenabile prin corespunderea acestora cu politicile statului în domeniu, precum și în vederea asigurării păstrării, întreținerii și folosirii bunului reieșind din statutul acestuia de monument de arhitectură de însemnătate națională.

22.03.2023

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Vadim CURMEI, Inspector principal

Digitally signed by Curmei Vadim
Date: 2023.03.22 16:52:19 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

